

Patrycja KOCHANIEC

Uniwersytet w Białymstoku

patrycja.kochaniec94@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0001-6201-9768>

OBRAZ WILKA W JĘZYKU FRANCUSKIM

Według Jerzego Bartmińskiego językowy obraz świata jest „zawartą w języku, różnie zwerbalizowaną interpretacją rzeczywistości dającej się ująć w postaci zespołu sądów o świecie”. Wspomniane sądy o świecie mogą mieć swoje odbicie w gramatyce, przysłowiacz, słownictwie, ale też w wiedzy społecznej i rytuałach (Bartmiński 2009: 12).

Język nie jest jedynie narzędziem służącym do komunikacji. Każdy członek społeczności, ucząc się swojego języka ojczystego, przyswaja zawarty w tym języku językowy obraz świata (Piętkowa 2007: 87).

Należy zaznaczyć, że językowy obraz świata czerpie z doświadczenia danej społeczności, jest potoczny i nie ma bezpośredniego związku z wiedzą naukową. Wpływają na niego subiektywne wrażenia odnośnie do otaczającego nas świata, np. w języku polskim istnieje słowo *wieloryb* (które sugeruje, że wieloryb jest dużą rybą, chociaż w rzeczywistości jest on ssakiem). Używamy też wyrażenia *słońce wschodzi i zachodzi*, analogiczne wyrażenie istnieje w języku francuskim (*le soleil se lève et se couche*), chociaż zgodnie z wiedzą naukową (która jest uniwersalna, wspólna dla użytkowników różnych języków) słońce się nie porusza. Podobnie jest w przypadku słowa *stonoga* i jego francuskiego odpowiednika *mille-pattes* (polskie słowo sugeruje, że stonoga ma sto nóg, francuskie słowo sugeruje, że ma tysiąc nóg, a w rzeczywistości stonoga ma najczęściej 10–12 par odnóży). Innym przykładem jest określenie *świnka morska* [po francusku *cochon d'Inde* (dosłownie 'świnka z Indii')]. Zwierzę to jest gryzoniem, nie pochodzi z Indii, ale z Ameryki Południowej i żyje na lądzie.

Językowy obraz świata kształtuje się w zależności od warunków środowiskowych, w jakich żyją użytkownicy danego języka, np. w języku Eskimosów istnieje wiele słów opisujących śnieg (Grzegorzczkova 2007: 28). W polszczyźnie literackiej i w wariantach specjalistycznych polszczyzny istnieje wiele nazw śniegu, np. *firn*, *wieczny śnieg*, itp. Natomiast Aztekowie określają „zimno”, „śnieg” i „lód” za pomocą jednego wyrazu (Szadura 2015: 131). Można dojść do wniosku, że człowiek dostrzega i nazywa te elementy rzeczywistości, które są dla niego ważne (Grzegorzczkova 2007: 190).

Warto zwrócić uwagę na istnienie słów, które są typowe dla danego języka, dla danej kultury i nie mają bezpośrednich ekwiwalentów w innych językach, nie można ich przetłumaczyć inaczej niż opisowo – są to na przykład nazwy potraw (*bigos*, *sushi*, *fois gras*) (Wierzbicka 1997: 1–2). Jednak słowa te mogą również odnosić się do pojęć metaforycznych, form poetyckich itp., jak na przykład *haiku* będące japońską formą poetycką (Szymańska 2002: 1).

Poza tym, jedno słowo może mieć wiele różnych znaczeń, jak na przykład polskie słowo *babka*. Słowo to może mieć następujące znaczenia: babcia, roślina, ciasto, babka z piasku. Ekwiwalenty tego słowa istniejące w innych językach mogą mieć o wiele węższy zakres znaczeniowy (Tabakowska 2001: 48), co może prowadzić do nieporozumień między użytkownikami różnych języków.

Co ciekawe, różne nazwy tej samej rzeczy mogą zwracać uwagę na odmienne cechy tej rzeczy. Przykładem jest polskie słowo *źrenica* i gwarowe ekwiwalenty tego słowa: *źrenica* (czyli ‘coś, co służy do patrzenia’), *laleczka* (‘obrazu widziany w oku’), *zienica* (‘pustka, dziura’) (Bartmiński 1990: 112–113). Ludzka uwaga jest wybiórcza, co ma swoje odbicie w języku.

Języki mogą się od siebie różnić również pod względem konotacji tych samych pojęć, jak jest w przypadku polskiego słowa *los* i rosyjskiego słowa *sud'ba*. *Los* uchodzi za coś przypadkowego, *sud'ba* jest traktowane jako coś co należy zaakceptować, czemu nie należy się sprzeciwiać (Grzegorzczkova 2007: 196–197).

Jednak rekonstrukcję językowego obrazu świata przeprowadza się nie tylko na podstawie badań nad słownictwem, ale także na podstawie frazeologii, form grzecznościowych (np. *Pan / Pani* w języku polskim i *you* w języku angielskim – w języku polskim zwracamy uwagę na to, czy dana relacja jest formalna) (Anusiewicz, Dąbrowska, Fleischer 2000: 31–37), gra-

matyki (na przykład, szczególną cechą języka aborygenów jest istnienie determinantu rzeczy długich i spiczastych i determinantu rzeczy okrągłych) (Grzegorzczkova 2007: 191–192).

Warto zwrócić uwagę na to, w jaki sposób rodzaj gramatyczny wpływa na sposób postrzegania danej rzeczy. Na przykład, ekwiwalent słowa *klucz* jest rodzaju męskiego w języku niemieckim, a żeńskiego w języku hiszpańskim. Podczas badania przeprowadzonego przez Boroditsky'ego, Schmidta i Philipsa (podczas którego poproszono rodzimych użytkowników języka niemieckiego i hiszpańskiego o przypisanie przymiotników od rzeczowników), Niemcy opisywali klucz jako ciężki i twardy, a Hiszpanie jako mały i lśniący (Anderson 2015: 312). Podobnie było w przypadku ekwiwalentów słowa *most* (który jest rodzaju męskiego w języku hiszpańskim, a żeńskiego w niemieckim). Hiszpanie opisywali most jako niebezpieczny, solidny, mocny, a Niemcy jako piękny, delikatny (Motluk 2002: 34–38). Zatem można z tego wywnioskować, że rzeczownikom rodzaju żeńskiego przypisuje się cechy stereotypowo postrzegane jako kobiece, a rzeczownikom rodzaju męskiego przypisuje się cechy stereotypowo męskie.

Warto zaznaczyć fakt świadczący o tym, że język ewoluuje wraz z rozwojem cywilizacyjnym, wraz ze zmianami społecznymi, np. przeciętny użytkownik języka polskiego nie zdaje sobie sprawy z tego, że czasownik *strzelać* pochodzi od rzeczownika *strzała* (Tokarski 1993: 346–347). Chociaż kolejne pokolenia wpływają na dany język, to jednak językowy obraz świata zawarty w tym języku nie zmienia się całkowicie.

Poza tym nie należy mylić językowego obrazu świata z wizją artystyczną (Żuk 2010: 246). Przykładem może być tu wiersz pod tytułem *Rozmowa z kamieniem* autorstwa Wisławy Szymborskiej. Według językowego obrazu świata kamień jest milczący, np. w języku polskim istnieje przysłowie *milczeć jak głaz*, odpowiednik tego przysłowia istnieje w języku francuskim *être muet comme une pierre* [milczeć jak głaz] (Pajdzińska 2008: 244–245). Językowy obraz świata jest wspólny dla wszystkich członków danej społeczności. Natomiast artyści często celowo stosują oksymorony, żeby zaszokować odbiorcę, wywołać u niego emocje (Jaworowski 1968: 304).

Celem niniejszego artykułu jest opis językowego obrazu wilka w języku francuskim. Rekonstrukcja obrazu wilka odbywa się na podstawie danych leksykalnych i przysłów, które mają charakter skonwencjo-

nalizowany i odzwierciedlają kulturowy model języka. Według hipotezy badawczej językowy obraz wilka w języku francuskim jest silnie nacechowany negatywnie, wilk jest kojarzony z zagrożeniem, wzbudza strach.

Językowy obraz wilka kształtował się w czasach, gdy ludzie byli w przeważającej części rolnikami, pasterzami, a wilk zagrażał ich stadom, dlatego też językowy obraz wilka powinien być z założenia negatywny.

Warto zwrócić uwagę na to, że postać wilka często pojawia się w bajkach, np. autorstwa Charlesa Perraulta (*Czerwony Kapturek*), braci Grimm (*Wilk i siedem kozłatek*), legendach (legenda o wilkołaku), związkach frazeologicznych – *avoir une faim du loup* [mieć wilczy apetyt], *loup dans la peau d'agneau* [wilk w owczej skórze] itd.

Istnieją również słowa pochodzące od francuskiego wyrazu *loup* [wilk], np. kwiat *geulede-loup* [dosłownie gęba wilka], rodzaj grzyba (purchawka) *vesse-de-loup* [dosłownie kamizelka wilka], *chien-loup* [wilczur], rodzaj miotły *tête-de-loup* [dosłownie głowa wilka], *constellation loup* [dosłownie gwiazdozbiór wilka], *loup-garou* [wikołak] (TLFi). Mnogość słów i przysłów pochodzących od wyrazu *loup* [wilk] świadczy o tym, że wilk przyciągał uwagę ludzi i wzbudzał w nich silne emocje.

Rekonstrukcja językowego obrazu wilka w języku francuskim została przeprowadzona na podstawie danych leksykalnych i przysłów. Pomimo tego, że Jerzy Bartmiński wykorzystuje do rekonstrukcji językowego obrazu świata nie tylko system językowy i dane pochodzące z tekstów, ale też ankiety (Żuk, 2010: 255), w niniejszym artykule rezygnuje się z wykorzystania ankiet.

Ważne miejsce w badaniach Bartmińskiego zajmuje definicja kognitywna, która bazuje na wartościowaniu zjawisk przez użytkowników języka, na sposobie pojmowania przedmiotu przez użytkowników danego języka (2009: 42).

Przedstawiona w niniejszym artykule definicja kognitywna wilka jest uporządkowana w następujący sposób: kategoria nadrzędna, cechy fizyczne, relacje między wilkami, relacja wilka z innymi zwierzętami, relacja z człowiekiem, zwyczaje wilka i cechy ludzkie przypisywane wilkowi.

Analiza językowego obrazu wilka w języku francuskim zostanie przeprowadzona z wykorzystaniem następujących źródeł: *Trésor de la langue française informatisé* (TLFi), Słownika Larousse (LAR), bajek (Jeana de la Fontaine'a), *Słownika przysłów i powiedzeń francusko-polski* autorstwa Krystyny Stawińskiej.

1. KATEGORIA NADRZĘDNA

Wilk to ‘dzikie zwierzę mięsożerne z rodziny psowatych’. Jest on drapieżnikiem, który ma szarą sierść wpadającą w odcień żółtego. Wilk żyje w lesie i wyje. *Loup* [wilk] jest nazywany też *loup gris* [wilk szary] i *loup commun* [wilk zwyczajny]. Wyróżniamy samca (*loup*), samicę (*louve*), i szczenię wilka (*louveteau*).

Jednakże, wyraz *loup* [wilk] może odnosić się nie tylko do tego konkretnego zwierzęcia, ale również do następujących pojęć i rzeczy: futro, okrutny człowiek, źle wykonana rzecz (**loupée*), czułe słowo (*mon loup* – mój wilczek), maszyna do burzenia murów, maska z aksamitu lub czarnej satyny noszona na balu maskowym, maszyna do wełny (z bębniem wyposażonym w duże metalowe zęby), nazwa nadana drapieżnym rybom (zwłaszcza labraksowi) (LAR).

2. CECHY FIZYCZNE

Zbadajmy poszczególne elementy składające się na obraz wilka, zaczynając od wyglądu. Warto zauważyć, że język francuski podkreśla fizyczne podobieństwo wilka do psa: wyrażenie *entre chien et loup* [między wilkiem i psem] (TLFi) odnosi się do takiego momentu dnia (wieczór, poranek), kiedy panuje zmrok i trudno jest odróżnić wilka od psa.

Zaznacza się to, że wilk ma następujące części ciała: pysk – *il fait noir comme dans la gueule du loup* [ciemno jak w wilczej mordzie] (TLFi), ogon – *aller queue à queue comme les loups* [iść jak wilki, ogon za ogonem] (TLFi), brzuch – *ventre de loup!* [brzuch wilka!] (TLFi) i łapy – *quand tu vois le loup, ne cherche pas ses coups de patte* [kiedy widzisz wilka, nie szukaj ciosu łapą] (TLFi).

Wilk ma również sierść: *le loup change de poil mais non de naturel* [wilk zmienia sierść (linieje), ale nie zmieni zwyczajów] (Stawińska 2004: 83). Wilk linieje, ale nie zrzuca skóry: *le loup mourra dans sa peau* [wilk umiera we własnej skórze] (TLFi). *Loup Blanc* [biały wilk] uchodzi za rzadkość. Istnieje wyrażenie *être connu comme le loup blanc* [być znanym jak biały wilk] (TLFi), które oznacza ‘być bardzo znanym’ (ze względu na swoją nietypowość).

Warto zaznaczyć, że zwrócono uwagę na te części ciała wilka, które mogą stanowić zagrożenie, służą do ataku (pysk, łapy).

3. RELACJE MIĘDZY WILKAMI

Wyrażenie *aller queue à queue comme les loups* [iść jak wilki, ogon za ogonem] (TLFi), wskazuje na to, że wilki idą jeden za drugim, poruszają się w grupie, tworzą watahę.

Wilki nie atakują się wzajemnie, nie wykazują skłonności do kanibalizmu: *les loups ne se mangent pas entre eux* [wilk nie zje wilka]¹.

4. RELACJA Z INNYMI ZWIERZĘTAMI

Relacja wilka z innymi zwierzętami została opisana w bajkach (np. autorstwa Jeana de la Fontaine'a) i przysłowiacz. Przysłowie mające swoje źródło w bajce *Koza, kózka i wilk – la chèvre a pris le loup* [koza przechytrzyła wilka]², sugeruje, że koza może wykazać się sprytem i przewyciężyć wilka.

Dużą uwagę przywiązuje się do faktu świadczącego o tym, że wilk stanowi zagrożenie dla owiec, atakuje je, zabija i zjada: *qui se fait brebis, le loup le mange* [kto robi z siebie owcę, tego zjada wilk] (TLFi), *brebis comptées, le loup les mange* [wilk je policzone owce] (Stawińska 2004: 30). Warto zaznaczyć, że wilk atakuje najsłabsze osobniki w stadzie: *le dernier le loup le mange* [kto jest ostatni, tego zjada wilk]³.

Bajka *Pies i wilk* sugeruje, że wilk jest wolny, w odróżnieniu od psa: *il importe si bien, que de tous vos repas, je ne veux en aucune sorte, et je ne voudrais pas même à ce prix un trésor*⁴ [lepszy na wolności kęsek lada jaki, niżli w niewoli przysmaki]. Poza tym, wilk jest uznawany za wroga psa: *quand le loup est pris, tous les chiens lui gardent les fesses* [psy pilnują złapanego wilka] (Stawińska 2004: 83), *tel loup tel chien* [na dobrego wilka dobry pies] (Stawińska 2004: 84).

¹ *Internaute*, <http://www.linternaute.fr/proverbe/459/les-loups-ne-se-mangent-pas-entre-eux/> (dostęp: 05.06.2021).

² *Internaute*, <http://www.linternaute.fr/proverbe/3901/la-chevre-a-pris-le-loup/> (dostęp: 06.06.2021).

³ *Syndicat des enseignantes romandes*, <https://www.le-ser.ch/le-dernier-le-loup-le-mange> (dostęp: 06.06.2021).

⁴ *La-fontaine-ch-thierry*, <http://www.la-fontaine-ch-thierry.net/loupchien.htm> (dostęp: 13.02.2021).

5. RELACJA Z CZŁOWIEKIEM

Ludzie dużo rozmawiali ze sobą o wilku, gdy zbliżał się do wsi. Stąd też wzięło się wyrażenie *être connu comme le loup blanc* [być znanym jak biały wilk] (TLFi).

Przysłowie *mort de loup, santé de brebis* [śmierć wilka wychodzi na zdrowie owcy] (Stawińska 2004: 83) i bajka *Le loup et l'agneau* Jeana de la Fontaine'a sugerują, że wilka należy wytępić, że nie jest on zwierzęciem pożytecznym.

Niewątpliwie wilk wywołuje w ludziach strach, poczucie zagrożenia. Można tu przywołać następujące przysłowie: *qui a peur du loup n'aille pas au bois* [kto boi się wilka, nie chodzi do lasu] (TLFi).

Wilki jest utożsamiany z sytuacjami, których się boimy: *prendre, tenir le loup par les oreilles* [trzymać wilka za uszy] – znaczy 'znaleźć się w beznadziejnej sytuacji' (TLFi). Przysłowie *nourris un louveteau, il te dévorera* [wykarm szczenię wilka, a ono cię zje]⁵ wskazuje na to, że wilk jest niewdzięczny, nie daje się udomowić, a więc należy zachować wobec niego nieufność.

Zwrócono uwagę na to, że istnienie wilka jest tematem tabu. Wymówienie jego imienia może go przywołać, wilk nieoczekiwanie zbliża się do ludzi: *quand on parle du loup, on voit la gueule* [o wilku mowa, a wilk tu] (TLFi).

Warto zaznaczyć istnienie przysłowia *on crie toujours le loup plus grand qu'il n'est*⁶ [nie taki wilk straszny jak go malują], które sugeruje, że ludzie niesłusznie uważają wilka za groźniejszego, niż jest w rzeczywistości.

6. ZACHOWANIA WILKA, ZWYCZAJE I CECHY LUDZKIE PRZYPISYWANE WILKOWI

Wilki żyje w lesie: *qui a peur du loup n'aille pas au bois* [kto boi się wilka, nie idzie do lasu] (TLFi) i wyje: *il faut hurler avec les loups* [trzeba wyć z wilkami] (Stawińska 2004: 83) do księżycy. Księżyc jest określanym

⁵ *Académie de Paris*, https://www.ac-paris.fr/portail/jcms/p1_170904/le-cr-dp-de-l-academie-de-paris (dostęp: 26.02.2021).

⁶ *Internaute*, <http://www.linternaute.fr/proverbe/206/on-crie-toujours-le-loup-plus-grand-qu-il-n-est/> (dostęp: 05.06.2021).

jako *soleil des loups* [słońce wilków] (TLFi). Nazywanie księżyca *soleil des loups* sugeruje, że wilk jest zwierzęciem prowadzącym nocny tryb życia.

Wilk kieruje się instynktem, a w szczególności głodem: *la faim chasse le loup du bois* [głód wyciąga wilka z lasu] (TLFi) / *la faim fait sortir le loup du bois* (TLFi). Wilk ma duży apetyt *appetit du loup* [wilczy apetyt], *dévorer, manger comme un loup* [jeść jak wilk (dużo)], *où le loup trouve un agneau il y en cherche un nouveau* [gdym wilk znajdzie jagnię, szuka kolejnego] (Stawińska 2004: 83). Największy apetyt ma młody wilk: *un appétit de jeune loup* [apetyt młodego wilka] (TLFi). Wilk jest mięsożerny (*brebis comptées, le loup les mange*) [wilk zjada policzone owce] (Stawińska 2004: 30).

Polujący wilk jest podstępny: *le loup déguisé en agneau* [wilk w owczej skórce]). Potrafi udawać inne, bardziej łagodne zwierzę, żeby osiągnąć swój cel.

Francuskie przysłowia sugerują, że zwyczaje wilka są niezmiennie: *le loup mourra dans sa peau* [wilk umiera w swojej skórce] (TLFi), *le loup change de poil mais non de naturel* [wilk zmienia sierść, ale nie zwyczaje] (Stawińska 2004: 83).

Mimo tego, że nie powinno się wymawiać imienia wilka, w języku francuskim można czule nazywać kogoś *mon loup, mon gros loup, mon petit loup* [mój wilczek, mały/duży wilczek] (TLFi). Oznacza to, że wilk może mieć pozytywne konotacje.

Co ciekawe, człowiek może być porównywany do wilka. Istnieje określenie *le vieux loup de mer* [wilk morski] (LAR). Wilkiem morskim nazywamy 'człowieka doświadczonego, który dużo podróżował' (LAR).

Wyrażenie *vivre comme un loup / vivre en loup* [żyć jak wilk] znaczy 'żyć w odosobnieniu' (TLFi). Jednak wilk żyje w stadach, więc widoczny jest tu brak adekwatności między faktycznym stanem rzeczy a językowym obrazem świata.

Brutalne zachowania człowieka mogą być porównywane do zachowania wilka: *Pardonnez-moi. Je suis un vieux brutal, un loup de montagne, (...)! J'ai été instruit à la férocité depuis l'âge de vingt ans* [Proszę mi wybaczyć, jestem starym górskim wilkiem, od dwudziestego roku życia uczyłem się brutalności]⁷.

Warto również zwrócić uwagę na wyrażenie *l'homme est un loup pour l'homme* [człowiek człowiekowi wilkiem] (TLFi). Oznacza ono, że człowiek tak jak wilk kieruje się prawem natury, a nie moralnością (LAR).

⁷ *Frantext*, <https://www.frantext.fr> (dostęp: 26.02.2021).

PODSUMOWANIE

Język ojczysty wpływa na sposób postrzegania świata. Każdy członek danej społeczności, ucząc się swojego języka, przyswaja zawarty w tym języku językowy obraz świata.

Hipoteza badawcza przyjęta w niniejszym artykule zakłada, że obraz wilka w języku francuskim jest nacechowany negatywnie. Zwierzę to jest rzeczywiście kojarzone z okrucieństwem i bezwzględnością. Ludzie odczuwają strach przed wilkiem, a wilk stanowi zagrożenie dla ich stad.

Wilki są też tematem tabu, nie należy wymawiać jego imienia. Poza tym jest on uważany za niewdzięczne i bezużyteczne zwierzę. Przysłowie *mort de loup, santé de brebis* [śmierć wilka wychodzi na zdrowie owcy] sugeruje, że wilka należy wytępić.

Jednakże wyraz *loup* nazywa nie tylko te rzeczy, które kojarzą się z zagrożeniem. Co prawda skojarzenia z maszyną służącą do burzenia, z maszyną posiadającą ostre zęby oraz z drapieżną rybą świadczą o tym, że wilk wzbudza negatywne skojarzenia. Warto jednak zwrócić uwagę na użycie tego słowa jako wyrazu czułości oraz w kontekście rzeczy przypominających wilka wyglądem (futro, maska), ale niekojarzących się bezpośrednio z zagrożeniem. Może to świadczyć o neutralnych, a nawet pozytywnych konotacjach wilka.

Z wilkiem w języku francuskim związane są też następujące pozytywne konotacje: niezależność, spryt, inteligencja, doświadczenie starego wilka, ambicja, solidarność między wilkami.

Rozważania na temat obrazu wilka w języku francuskim można zakończyć przysłowiem obrazującym niejednoznaczne skojarzenia z tym zwierzęciem, sugerującym, że ludzie nie postrzegają wilka obiektywnie: *on crie toujours le loup plus grand qu'il n'est* [nie taki wilk straszny jak go malują].

BIBLIOGRAFIA

- Anderson J.R., 2015, *Cognitive psychology and its implications*, New York: Worth Publisher.
- Anusiewicz J., Dąbrowska A., Fleischer M., 2000, *Językowy obraz świata i kultura: Projekt koncepcji badawczej*, „Język a Kultura”, t. 13, s. 11–44.
- Bartmiński J., 1990, *Punkt widzenia, perspektywa, językowy obraz świata*, Lublin: Wydawnictwo UMCS, s. 109–127.
- Bartmiński J., 2009, *Językowe podstawy obrazu świata*, Lublin: Wydawnictwo UMCS.

- Grzegorzczukowa R., 1998, *O rozumieniu prototypu i stereotypu we współczesnych teoriach semantycznych*, „Język a Kultura”, t. 12, s. 109–115.
- Grzegorzczukowa R., 2007, *Wstęp do językoznawstwa*, Warszawa: Wydawnictwo PWN.
- Jaworowski M., 1968, *Stylistyczne właściwości wypowiedzi*, [w:] *Gramatyka opisowa języka polskiego z ćwiczeniami*, red. W. Dobroszewski, B. Wieczorkiewicz, Warszawa: Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych.
- Motluk A., 2002, *You are what you speak*, „New Scientist”, nr 2371, s. 34–38.
- Pajdzińska A., 2008, *Językowy obraz świata a metafora artystyczna*, „Język a Kultura”, t. 20, s. 244–245.
- Piętkowa R., 2007, *Językowy obraz świata i stereotypy a nauczanie języka polskiego*, [w:] *Sztuka czy rzemiosło? Nauczyć Polski i polskiego*, red. A. Achtełik, J. Tambor, Katowice: Wydawnictwo Gnome, s. 85–104.
- Stawińska K., 2004, *Słownik przysłów i powiedzeń francusko-polski*, Warszawa: Wiedza Powszechna.
- Szadura J., 2015, *Sposoby nazywania przedmiotu jako narzędzie profilowania jego wyobrażenia bazowego. Na przykładzie polskich nazw śniegu*, „Etnolingwistyka”, t. 27, s. 131–142.
- Szymańska B., 2002, *Haiku i literatura polska przełomu XIX i XX wieku. O estetycznej wartości nastroju*, „Estetyka i Krytyka”, nr 1(2), s. 1–33, wersja online: <http://estetykai Krytyka.pl/art/2/SZYMANSK.pdf> (dostęp: 06.06.2021).
- Tabakowska E., 2001, *Co zawierają słowa: leksykologia*, [w:] *Kognitywne podstawy języka i językoznawstwa*, red. E. Tabakowska, Kraków: Universitas, s. 45–73.
- Tokarski R., 1993, *Słownictwo jako interpretacja świata*, [w:] *Współczesny język polski*, red. J. Bartmiński Wrocław: Wydawnictwo UMCS, s. 346–347.
- Wierzbicka A., 1997, *Understanding Cultures Through Their Key Words: English, Russian, Polish, German, Japanese*, New York: Oxford University Press, s. 1–19.
- Żuk G., 2010, *Językowy obraz świata w polskiej lingwistyce przełomu wieków*, [w:] *Wyobrażenia w języku i komunikacji medialnej na przełomie XX i XXI wieku*, red. M. Karwatowska, A. Siwiec, Lublin: Wydawnictwo Drukarnia Best Print, s. 239–257.
- Trésor de la langue française informatisé (TLFi)*, <http://atilf.atilf.fr/> (dostęp: 27.02.2021).
- Frantext*, <https://www.sketchengine.eu/frantext-corpus-of-french-literature/> (dostęp: 27.02.2021).
- Académie de Paris*, https://www.ac-paris.fr/portail/jcms/p1_170904/le-crdp-de-l-academie-de-paris (dostęp 26.02.2021).
- La-fontaine-ch-thierry*, <http://www.la-fontaine-ch-thierry.net/loupchien.htm> (dostęp: 13.02.2021).
- Larousse*, <https://www.larousse.fr/> (dostęp: 06.06.2021).
- Internaute*, <http://www.linternaute.fr/proverbe/459/les-loups-ne-se-mangent-pas-entre-eux/> (dostęp: 06.06.2021).

Internaute, <http://www.linternaute.fr/proverbe/3901/la-chevre-a-pris-le-loup/> (dostęp: 06.06.2021).

Syndicat des enseignantes romandes, <https://www.le-ser.ch/le-dernier-le-loup-le-mange> (dostęp: 06.06.2021).

Internaute, <http://www.linternaute.fr/proverbe/206/on-crie-toujours-le-loup-plus-grand-qu-il-n-est/> (dostęp: 05.06.2021).

LINGUISTIC PICTURE OF A WOLF IN THE FRENCH LANGUAGE

Abstract

The aim of this article is to analyze the linguistic picture of a wolf in the French language. The focal issues of the study are the following: dictionary definition of a wolf, its physical features, wolf's relationship with other animals, wolf's habits, as well as human features attributed to a wolf. The linguistic picture of a wolf was reconstructed using the cognitive method developed by Jerzy Bartmiński. The research hypothesis assumes that the linguistic picture of a wolf is negative as this animal is commonly thought of as dangerous and threatening. However, the study has shown that positive features of a wolf (independence, intelligence, solidarity between wolves) are also linguistically present. Moreover, the French proverb *on crie toujours le loup plus grand qu'il n'est* (literally: "people consider a wolf to be more dangerous than it really is") expresses the lack of objectivity towards this animal.

Key words: wolf, linguistic picture of the world, linguistic picture of a wolf, French language